

Politični zapiski

Vzgoja naroda v samoupravah

Belgrajska »Samouprava« se peča v članku z znanim govorom hrvatskega bana v Varaždinu, kjer je naglasil pomen sporazuma za državno skupnost ter obenem naglasil pripravljenost Hrvatov za brambo skupne domovine. List pravi: »Po sporazumu se je državna skupnost okrepila. Vse pa, kar hodi na levo ali desno, vse kar hodi čez meje naše domovine — je dejal ban — to ni več rodoljubje, marveč je izdaja države in svojega naroda. Te besede hrvatskega bana prihajajo o pravem času z odgovornega mesta. Obenem nam nudijo priliko, da se nekatera politična načela širše razložijo v interesu vse naše državne skupnosti.« Na koncu pa list pravi: »Vzgojanje naroda za velike državne zadeve po širokih avtonomnih samoupravah privede nazadnje naravno do idealne ugotovitve kompetenc osrednje vlade. Narod bo potem tako osrednjo oblast sam po sebi cenil, ker izhaja iz avtonomnih enot, ki pomenijo skupnost krvnih žilic do glavne žile, do srca. Besede hrvatskega bana zato kažejo razumevanje, ki more političnemu vodstvu hrvatskega naroda pomagati v nadaljnjem državotvornem delovanju ter obenem na drugi strani razširiti tudi zaupanje do države.«

»Politika« o izjavah v sobranju

Med drugimi je tudi belgrajska »Politika« zavzela odločno stališče do izjav v bolgarskem sobranju ter je med drugim zapisala: »Razprava v narodnem sobranju ter govori nekaterih zastopnikov bolgarske vladne večine, ki se niso pomislili odkrito izjaviti, da je prišel čas izraziti maksimalistične nacionalne revindikacije Bolgarske na Balkanu, so v vsej Jugoslaviji napravili najgloblji odmev. Te izjave nekaterih maksimalističnih članov sobranja so potem spremljale srditi izlivi ulice in bolgarskega časa, česar nikakor ni moglo spraviti v sklad z dolgoletno politiko prijateljstva med Belgradom in Sofijo, ki je rodila tako dragocene sado ve naših obojestranskih odnosih... Take stvari so se zadnje čase dogajale. Nekateri bolgarski listi pa se niso niti pomislili, da ne bi našo državo denuncirali Nemčiji in Italiji, ki ima Jugoslavija z njima prav tako dobre in prijateljske odnose kakor z Bolgarijo. Docela v nasprotju z duhom pakta o večnem prijateljstvu ter v nasprotju z dobro umevanimi interesi balkanskih narodov je neki bolgarski list celo odkrito klical, naj se vojni spopad razširi tudi na Balkan, kar pa je v nasprotju z dobro umevanimi interesi bolgarskega in jugoslovanskega naroda kakor tudi v nasprotju z jasno izraženo voljo ovi, ki si na vsi moč prizadevajo, da bi se sedanja vojna ne razširila čez sedanji njen okvir.«

Za prijateljstvo med Srbi in Bolgari

»Hrvatski Dnevnik« prinaša nov članek, kjer izraža željo hrvatskega naroda, da bi se ne obnovil več stari spor med Bolgari in Srbi. Nato pa pravi: »Prepričani smo, da so te naše želje prav tako v interesu bolgarskega kakor tudi srbskega naroda. Nič bi ne bilo bolj žalostno, kakor če bi se znova odprle stare rane ter poglabile žalostne spomine. Bolgari in Srbi naj bi se oboji zavedali skupnosti mnogo svojih interesov. Mislimo morajo tudi na prihodnost, ki more obema narodoma postati lepa le, ako se med njim ustvari pravo prijateljstvo in vzajemnost. Naše globoko prepričanje je, da tukaj ne gre za kak spor med dvema narodoma ter se strinjamo s tem, kar je rekel bivši predsednik bolgarske vlade, da bi bilo treba zaslišati tudi glas naroda. Znano in že v pregovoru je junastvo bolgarskega naroda, ni manj znano in ni manj v pregovoru pa ni junastvo srbskega naroda. Te odlične lastnosti se ne smejo zapravljati v medsebojnem boju. Bodisi bolgarski bodisi srbski narod želi živeti v prijateljstvu. Tej želji se pridružuje tudi hrvatski narod. Zato upamo, da bodo izginili oblaki, ki so se zgrnili nad obzorjem Bolgarije in Srbije ter s tem tudi nad obzorjem Jugoslavije. Narodi Balkana nimajo prav nobenega interesa spuščati se v krvava obračunavanja. Jugoslavija ne bo nič storila, s čemer bi postala povzročiteljica drugih sporov. Naj jo v tem slede še drugi, za kar jim bo zgodovina dala zaslužen priznanje.«

Srbski list o SDS

Ker so ravno preteklo nedeljo v Ljubljani zborni ustanovitveni SDS za Slovenijo, morda ne bo odveč, če navedemo besede zagrebškega lista »Nova srpska riječ«, ki se na Hrvatskem močno bori zoper SDS, katera tamkaj nastopa kot zastopnica erbske narodne individualnosti. List tako loke označuje SDS in njen program: »HSS zastopa izključno hrvatsko individualnost, in sicer dosledno do skrajnih meja. SDS pa hoče biti v hrvatski banovini zastopnica srbske individualnosti. Kako more SDK (to je: HSS + SDS, ki sta zvezani v SDK — Seljačko demokratsko koalicio) nastopati s srbsko in slovensko individualnostjo, to ne more biti nikomur jasno, kakor ne more biti jasno niti to, kako naj SDS, ki so v njej tudi Hrvati in Slovenci, nastopa s hrvatsko in slovensko narodno samobitnostjo. Kako naj interese srbske individualnosti v banovini Hrvatski zastopa SDS, ko o tem prav za prav odloča HSS, torej druga individualnost? SDS je zastopnica treh individualnosti, zaradi česar ne more uspešno braniti niti ene.«

Zveza madžarskih kulturnih društev

Madžari so v Novem Sadu ustanovili Zvezo madžarskih kulturnih društev za Jugoslavijo. Ustanovni občni zbor je bil v navzočnosti 250 zastopnikov vseh madžarskih društev, ki delujejo v Jugoslaviji. Predsedoval je madžarski senator dr. Imre Varady. V svojem obširnem govoru je dr. Varady naglasil, da se po odobrivi bana dr. Šubašića morejo madžarska društva ustanavljati tudi na Hrvatskem, nakar je sledilo dovoljenje predsednika vlade oziroma notranjega ministra za ustanavljanje madžarskih društev drugod po Jugoslaviji. Z zborovanja so bili poslani brzojavni pozdravi kralju, kraljevim namestnikom, predsedniku vlade in banu donavske banovine. Izvoljen je bil nov odbor. Za častnega predsednika je bil izvoljen dr. Gjuro Santo, posestnik iz St. Moravice, za predsednika Gjula Kramer, industrijec iz Novog Sada, za podpredsednika Aleksander Agoston, evangelijski škof, Elmir Korany in grof Ernő Bisingen, veletrgovec iz Rajkova.

Poziv nemškemu uradnikom

Nemški organizacijski vodja Josef Beer je v nemškem glasilu »Deutsches Volksblatt« izdal poziv vsem državnim uradnikom in upokojencem nemške krvi, naj kot člani pristopijo k nemškemu Kulturbundu. S tem v zvezi naglašja g. Beer, da so jugoslovanske oblasti izjavile, da zaradi svojega članstva pri Kulturbundu nimate ne bo preganjan.

Sodelovanje Amerike in Anglije

Pojasnili k poročilu, da je Anglija Združene države SA prosila za denarno pomoč — Izjave Hulla in lorda Lothiana

Washington, 26. novembra, t. Associated Press: Državni tajnik Hull je na konferenci časnikaarjev odgovorjal na vprašanja, ki tičejo nekib izjav angleškega veleposlanika Lothiana, ki da je baje izrazil željo, naj Amerika nudi Angliji tudi finančno pomoč. Državni tajnik Hull je odgovoril, da ameriški vladi še ni uradno znano, kakšne predloge prinaša s seboj angleški poslanik lord Lothian. Toda v vsakem pogledu bo moral ameriški kongres sam najprej načelno rešiti, če Združene države Severne Amerike smejo Angliji nuditi tudi pomoč v obliki denarnih posojil, odnosno kreditov. Ameriški zakoni danes ne dovoljujejo vladi, da bi kakšni vojskojci se državi dajala denarna posojila ali odpirala denarne kredite. Če bi Anglija stavila vladi Združenih držav kakšen predlog v tej smeri, potem bi moral ameriški kongres najprej zavzeti stališče in odločiti, če dotedanji zakonodaja prepovedi je dajanje kreditov Angliji, ter poskrbeti, da se takšno dovoljenje s pomočjo spremembe zakonov omogoči, ako bi Anglija zaprosila za denarno pomoč.

Lord Lothian je bil sprejet pri Rooseveltu, ki mu je poročal o položaju Anglije. Ko se je vračal od predsednika, je dejal, da z Rooseveltom o denarnih vprašanjih sploh ni govoril. Razume pa se, da bo Anglija za nadaljevanje vojne prihodnje leto, to je 1. 1941 potrebovala še več ladij, še več letal, še več orožja in municije in seveda še več denarja. Z ozirom na pomoč, ki jo je Amerika voljna dati Angliji, ki se bori za ideale demokracije in svobode, je samo po sebi umevno, da bo Anglija svojo prijateljsko prošnjo, da naj ji pomaga na vseh naštetih štirih področjih. Toda za enkrat se za angleško vlado še ne postavlja vprašanje denarne pomoči ali kreditov. Če in kadar pa se bo to vprašanje postavilo, ga bo Anglija sprožila in se bosta o njem obe vladi v prijateljskem duhu pogovorili v obojestransko zadovoljnost.

Ameriški listi danes popravljajo svoja včerajšnja poročila v toliko, da ne gre za nobeno angleško prošnjo za denarno pomoč, marveč le za možnost, da bi Anglija v bodočnosti zaprosila za kredite, da bi z njimi pokrila svoje dobave orožja in municije, ki so naraščale pri ameriški industriji, na isti način, kot se je to dogajalo med zadnjo svetovno vojno, ko je ameriška vlada zaveznikom odprla denarne kredite za nakup orožja. Do sedaj je Anglija, ki je imela v ameriških bankah okroglo 4 milijarde dolarjev (320 milijard din) v obdobju, svoje nabave plačevala iz teh svojih vlog. Verjetno pa bo ta vsota kmalu izrpana. Šele potem

se bi vprašanje kreditov odprlo in ga bodo morali rešiti.

Washington, 26. nov. t. Associated Press poroča: Angleški poslanik lord Lothian je danes službeno zanimal poročilo v nekem ameriškem listu, češ, da je Roosevelt predložil, naj ameriška vlada proda Angliji 3 oklopne bojne ladje, 6 križark in 100 rušilcev. Ni pa zanimal, da je ameriški vladi predložil neko spomenico o najnujnejših potrebah Anglije v boju proti Nemčiji.

New York, 26. novembra. AA. Stefani: Po sestanku z Rooseveltom je imel angleški poslanik v Washingtonu lord Lothian daljši razgovor z zunanjim ministrom Hullom. V zvezi s temi razgovori se je zvedelo, da ni Roosevelt dal nobenih obljub lordu Lothianu, toda britanski poslanik upa kljub temu, da bo Anglija mogla računati na pomoč USA v ladjah, municiji in finančnih sredstvih za prihodnje leto. V zvezi s tem je senator Ney predložil senatu vprašanje zastran vseh finančnih sredstev Anglije, ki se nahajajo v USA. Cordell Hull je izjavil, da bo problem finančne pomoči USA Veliki Britaniji v zvezi z Johnsonovim zakonom predmet proučevanja članov vlade in vodilnih osebnosti kongresa.

Koliko daje Amerika Angliji

Vojni minister Stimson je danes na časnikaški konferenci podčrtal, da smatra Amerika vojaško pomoč Angliji za tako nujno, da bo treba zapostaviti vsa civilna naročila v letalski industriji in dati prednost vojnim naročilom tako za ameriško kakor tudi za angleško armado. Trenutno je položaj takšen, da dobavlja ameriška industrija mnogo več vojnega materiala za Anglijo kakor za potrebe svoje lastne obrambe.

Ameriška predloga?

New York, 26. novembra. AA. DNB: V Washingtonu se je zvedelo, da bo Rooseveltova vlada predlagala Angliji, da likvidira svoje investicije v južnoameriških državah in jih prepiše na Združene države, da bo mogla kupovati v USA z gotovino. Ta predlog bo Anglija dobila še preden pride v razpravo podelitev kreditov Angliji.

Vseameriška pomorska konferenca

Washington, 26. novembra. AA. Včeraj se je v poslopiju vseameriške zveze začelo prvo zasedanje pomorske konference, ki se je udeležuje 21 ameriških držav. Zastopniki držav latinske Amerike so izjavili ob tej priliki, da na tej konferenci ne bodo sprejeli sklepi za bodočnost, ampak bodo proučili samo aktualna vprašanja, zlasti pa vprašanja, ki so nastala zaradi evropske vojne. Prav tako bodo proučili tudi možnost izenačenja upravnih formalnosti v pomorskem prometu. Konferenco je začel zastopnik zunanjega ministra Sumner Welles, ki je v svojem pozdravnem govoru poudaril, da ima ta konferenca proučevalni pomen in da so se zastopniki ameriških držav sešli, da bi bolj spoznali medsebojne potrebe in se o njih razgovorili, vendar pa nima nikdo namena, da bi se sprejele kakšne posamične odredbe ali pa kakšne nove obveze.

Spremenjena določila za plačevanje poslovnega davka

Belgrad, 26. novembra. AA. Finančni minister je sporazumno s trgovinskim ministrom izdal uredbu o izpremembah in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet z dne 14. marca 1931, in z vsemi njenimi poznejšimi izpremembami in dopolnitvami.

Cl. 1. odst. 5 pripombe pod št. 277-400 se izpremeni in se glasi: Izdelki in tkanine iz bombaža, volne in drugega rastlinskega materiala, ki vsebujejo lesno volno (Zellwolle), plačajo skupni davek v notranjem prometu po stopnji 8%, pri uvozu pa 10%, pri čemer se mora v notranjem prometu odbiti od pripadajočega skupnega davka za gotovo (finalno) blago dokazano plačani skupni davek na uporabljeno predivo. Na isti način plačajo skupni davek tkanine in izdelki iz čiste lesne volne.

Cl. 2. V pripombi pod št. 327-459 se doda tale pripomba: Prediva iz čiste lesne volne in prediva iz lesne volne, ki vsebujejo bombaž, volno ali drugi rastlinski material in ki služijo za industrijsko predelavo, plačajo skupni davek v notranjem prometu po stopnji 4% pri uvozu pa 5%, v ostalih primerih pa plačajo skupni davek v notranjem prometu po stopnji 8%, pri uvozu pa 10%. Podjetja, ki so dolžna voditi knjige in evidence, predpisane v čl. 9 zakona o skupnem davku pri uvozu in v domačem prometu, morajo dokazati s potrditelno pristojno zbornico, da nabavljajo blago za lastno predelavo, pletilnico, tkanilnico ali industrijsko predelavo prediva v nit. V predelavah, ki izdelujejo iz surovine lesne volne tkanine, je vsebovan davek na predivo, uporabljeno za tkanine, v celoti. Kdor z barvanjem izpopolnjuje predivo, nabavljenno od koga drugega, zaradi nadaljnje prodaje ali osebne porabe, plača davčno doklado 1%

Črna gora slavi 22 letnico zedinjenja s Srbijo

Cetinje, 26. novembra. m. Cetinje in vsa Črna gora je danes slovesno proslavila 22 letnico zedinjenja s kraljevino Srbijo. V Cetinju je bila danes slovesna služba božja, ki jo je opravil episkop budimljanski g. Joanikič, dopoldne pa slovesna akademija, s katere so poslali vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, predsedniku izvršnega odbora podgoriške narodne skupščine in drugim.

Italijanski poslanik obišče Zagreb

Zagreb 26. novembra. b. Jutri pride v Zagreb italijanski poslanik Mamelli, ki ostane v hrvatski prestolnici nekaj dni in se bo udeleževal tudi predavanj v italijanskem inštitutu, ki jih bo imel znameniti italijanski zdravnik prof. Marelli. Italijanski poslanik pride v Zagreb jutri zjutraj ob 6.30. Italijanski konzul bo priredil sprejem, na katerega bodo povabljeni najuglednejši predstavniki hrvatskega javnega življenja. Najbrž bo prirejeno tudi slavnostno kosilo, katerega se bosta udeležila tudi ban banovine Hrvatske dr. Šubašić in podpredsednik vlade dr. Vlačko Maček.

Osebnosti

Belgrad, 26. novembra. m. S kraljevim ukazom je postavljen za sodnika okrajnega sodišča v Mariboru Franc Juhart, sodnik okrajnega sodišča v Mariboru. Prestavljeni pa so po prošnji: Anton Vičić, sodnik okr. sodišča v Murski Soboti na okrajno sodišče v Šoštanj; Stanko Klaus, sodnik okrajnega sodišča v Ljutomeru, k okrajnemu sodišču v Mariboru; Vanko Pance, sodnik okrajnega sodišča v Litiji, k okrajnemu sodišču v Ljubljano; dr. Ivan Umnik, sodnik okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi, k okr. sodišču v Litiji; dr. Franc Omladič, sodnik okrajnega sodišča v Kozjem, k okr. sodišču v Brezici, in Emil Korbar, sodnik okr. sodišča v Ormožu k okrajnemu sodišču v Višnji gori. — S kr. ukazom so postavljeni na vseučilišče kralja Aleksandra v Ljubljani za rednega profesorja na filozofski fakulteti dr. Vekoslav Mole, dosedaj rečni profesor na vseučilišču v Krakovu; na pravni fakulteti dr. Henrik Steska, sodnik upravnega sodišča v Celju. — Po prošnji je premeščena Kornelija Rešnik, učiteljica pri Sv. Barbari, za učiteljico v Hoče.

Drobne novice

Rim, 26. nov. m. TCP. 195 ranjenih nemških častnikov, podčastnikov in vojakov, ki jih je Mussolini povabil na riviéro na rekonsvalecenco, je včeraj dopotovalo s posebnim vlakom v Rapallo.

Rim, 26. nov. m. TCP. Piemontski princ je včeraj pregledal čete v pokrajinah Bolzano in Merano.

Praga, 26. nov. m. TCP. Nemški finančni minister Schwingel Crogg je vpeljal danes dr. Grossa, vrhovnega finančnega predsednika in Pragi v novo funkcijo. Uvedba dr. Grossa je bila izvršena v palači Cernin. Dr. Gross je eden od vodilnih uradnikov štaba protektorata Nemčije.

London, 26. nov. t. Reuter. Lord Rothermere je umrl na Bermudih. Lord Rothermere je znan iz časov, ko je z vso močjo svojega časopisa podpiral Madžarsko v njenih zahtevah za revizijo meja.

MARIBOR

Ropar in požigalec na Pohorju

Maribor, 26. novembra.

Na Pohorju se je pripetil razburljiv slučaj, ki je vznemiril zlasti vas Smartno in tamošnje okolice. Bil je to izredno drzen roparski napad, katerega je rokavljak rafinirano zvezal s požigom, da bi spravil čim več ljudi iz hiše, katero je nameraval oropati. V noči od ponedeljka na današnji terek je začela nenadoma goreti žaga posestnika Ačka v Smartnem. Poleg žage je bilo tudi veliko skladišče lesa, ki je prav tako začelo goreti ter so kmalu plameni objemali vse objekte in skladišče ter vse uničevali. Ačkovi in njihovi sosede so hiteli gasiti. Takrat pa se je v Ačkovi hiši pojavil neznanec. Vrata so bila odprta ter je z lahka prišel v notranjost. Misli je, da je hiša prazna in da bo imel lahek posel. Toda domača gospodinja, 48 letna posestnica Julijana Ačka je bila doma. Zagledala je roparja ter začela klicati na pomoč. Razbojnik pa je naglo planil proti njej ter jo z nekim topim predmetom, s katerim je bil oborožen, pobil na tla. Zadal ji je več hudih udarcev, ki so posestnico nevarno poškodovali. Toda njeni klici, s katerimi je sprejela roparja, niso bili zaman. Slišali so jih sosede ter so prihiteli na pomoč. Ko je razbojnik videl, da prihajajo sosede, je zbežal ter je izginil brez sledi. Ačkova žaga in skladišče lesa sta popolnoma zgorela. Nevarnega razbojnika zasledujejo orožniki in je upali, da bo ta zločinec čimprej v rokah pravice.

•
m Jutri v gledališču premiera. Jutri zvečer bo v mariborskem gledališču premiera Cankarjeve komedije »Za narodov blagor«. S tem se bo izpolnila dolgoletna želja Cankarjevih častilcev, da pride to njegovo duhovito delo po daljšem razdobju spet na mariborski oder.

m Se do 8. decembra je podaljšal rok za naročitev »Slovenčevega koledarja«. Če koledarja še niste naročili, oglašite se v upravi »Slovenca« na Koroski cesti 1 ali ga naročite pri raznašalcu, ki vam vsako jutro dostavlja »Slovenca«.

m Podelitev letošnje Slomškove nagrade. Komisija za podelitev Slomškove nagrade, ki jo razpisuje vsako leto mariborska mestna občina, je odločila, da podeli letošnjo nagrado, ki znaša 5000 din, mariborskemu književniku odvetniku dr. Maksu Šnuderlu za njegovo delo »Osvobodilni meje«, ki predstavlja v pripovednem delu podano kroniko severne meje v letih 1918—1919. — Razpis za novo Slomškovo nagrado za l. 1941. bo kmalu razglašen.

m Razpis Slomškove nagrade za leto 1941. Mestno poglavarstvo mariborsko razpisuje Slomškovo nagrado za leto 1941 v znesku 5000 din. Pravico tekmovanja imajo v mariborskem kulturnem področju delujoči pisatelji. Dela je treba predložiti do 1. septembra 1941 predsedniku mestne občine mariborske tako, da je avtor označen z geslom, njegov naslov pa priložen v zaprti kuverti.

m Mestno Maribor daruje 10.000 din za Bitoljane. Včeraj je obvestil mariborski mestni lutan dr. Juvan v posebnem pismu župana mesta Bitolja, da daruje mariborska mestna občina znesek 10.000 din za bitoljske žrtve.

m Mariborski fantovski odseki in dekliski trojki vabijo na telovadno akademijo v proslavo praznika zedinjenja, ki bo v soboto zvečer v Narodnem gledališču. Vstopnice se dobijo v prodajni v prodajalni Cirilove tiskarne.

m Občinske zadeve v Košakih. Občinski svet predmestne občine Košaki je imel v ponedeljek svojo sejo, na kateri je obravnaval zanimive in važne stvari. Franciškanskega župnika p. Valerijana Landergetta je imenoval za njegovo 70 letnico za častnega občana ter s tem priznal velike zasluge, ki jih ima g. župnik za Košake, ki spadajo v večjem delu pod franciškansko župnijo. Občinski svet je odobril obnovo znesek 500 din kot prispevek občine za nakup keliha, ki bo izročen g. župniku ob 70 letnici kot darilo župljanov. — Svojem devetim uslužbenecem zviša občina draginske doklade in sicer vsakemu za 100 din na mesec. — Vsem trem čestitarjem nabavi občina močne zimsko čevlje. — Občinski svet je izrazil svojo željo, naj bi se znani spor, ki ga imajo Košaki z mestno občino mariborsko zaradi davčnih doklad Rosnerjeve tekstilne tovarne rešil sporazumno, da bi se na ta način spravilo s sveta vrašanje, ki ovira mirno sožitje obeh občin. Občinski svet v Košakih je prepričan, da tudi v mariborskem mestnem svetu vlada isto prepričanje. Košaka občina je pripravljena prepustiti mariborskemu svetu vse objekte Rosnerjeve tovarne za kakšno drugo primerno kompenzacijo trajne vrednosti. — Obširno se je obravnavalo vprašanje dobave sladkorja za sladkanje mošta ter se je pri tem ugotovilo, da je dobila košaka občina sladkor pravočasno samo zaradi tega, ker se je sama zanj pravočasno pobrigala ter je poslala tudi v naprej denar za sladkor; druge vinogradne občine niso dobile sladkorja zaradi tega, ker na pristojnih mestih niso prejeli pravih informacij, kako naj ravna. Tudi Košaki uvedejo posebno socialno doklado, ker je imela občina dosedaj s svojo podporno akcijo slabe izkušnje ter se je pokazalo, da ravno tisti sloji, ki bi lahko kaj prispevali, nič ne dajo. Doklada

bo znašala 5% ter bo prinašala letno 25.000 din. Šolskim kuhinjam v Krčevini in v St. Petru je dovolil občinski svet po 3000 din prispevka.

m Surov napad na cesti. V Jerovškovi ulici v Magdalenskem predmestju sta v noči na torek napadla dva neznanca 54 letnega uradnika Franca Covnika ter ga obdelala z bokserjem, tako da ima zlomljeno nosno kost ter več drugih hudih poškodb. Covnik se je moral zateči v bolnišnico.

Gledališče

m Sreda, 27. novembra: Zaprtje. — Četrtek, 28. novembra, ob 20: »Za narodov blagor«. Premiera. Red C.

CELJE

c Koncert v proslavo Zedinjenja. Kakor smo že poročali, priredijo Celjski zvon, Oljka, Celjsko pevsko društvo in Glasbena Matica v nedeljo 1. decembra ob 8 zvečer v Mestnem gledališču slavnostni koncert v proslavo državnega praznika.

c Konferenca zastopnikov Nabavljalnih združenj državnih nameštencev. Konferenca zastopnikov Nabavljalnih združenj državnih nameštencev v Narodnem domu v Celju se je udeležilo okrog 50 stopnikov združenj, obenem tudi šef predstavnikov Osrednje zveze v Belgradu s predsednikom g. Milošem Stiblerjem. Zastopniki so kritizirali rostopanje Osrednje zveze. Zastopniki nekaterih združenj so izrekli željo, da bi zveza izposlovala v Belgradu odločbo, da določbe o kontroli cen ne veljajo za Nabavljalne združenje.

c O 75 letnici dr. Kreka bo predaval drevi ob 8 na fantovskem sestanku prof. dr. Ganter Kajetan.

c Važno za gozdne posestnike. Vabim vse one posestnike, ki so po letu 1918 na lastno pobudo in na nalog bivšega okrajnega načelnstva ali mestnega poglavarstva pogodili kakršnokoli negozdno zemljišče, travnik, njivo, vinograd, pašnik ali slično, da se prijavijo pri mestnem poglavarstvu, ki bo od njih zahtevalo sledeče podatke: ime lastnika in njegovo bivališče, kdaj se je pogodilo, na kateri parceli in v kateri katastralni občini leži pogodeno zemljišče, kako je velika? pogodena površina in kako se glasi lokalno ime dotičnega zemljišča, s kakšno vrsto drevesa se je pogodilo zemljišče, koliko komadov gozdnih sadik od vsake vrste drevesa se je posadilo, iz katere gozdne drevesnice ali iz katerega gozda je lastnik nabavil sadike, ali je prejel lastnik sadike brezplačno ali po znižani ali pa po popolni tarifi ceni, v kakšnem stanju se nahaja sedaj dotična gozdna kultura. Ker je to v interesu posestnikov, ki so izvršili taka pogodovanja, vabim prizadete, da se prijavijo osebno, ali pa dostavijo vestno sestavljene pismene podatke do 15. decembra mestnemu poglavarstvu. — Dr. Voršič, l. r.

c Mestno poglavarstvo razglašča. Na temelju rešitve finančnega ministra je dovoljen izvoz 500 vagonov furnirskih hlodov domačega oreha proti klirniškemu plačilu. Izvoz tehničnih orehovitih hlodov je prepovedan. Za furnirske hlode se smatrajo oni, ki imajo korenino ter meri njih srednji premer 50 in več cm in taki, ki so sicer brez korenine, vendar mora znašati njihov srednji premer najmanj 60 cm. Za izvoz pridejo v poštev samo hlodi iz starejših sečenj do sečne periode leta 1938-39, nikakor pa ne hlodi iz l. 1939-40. Direkcija za zunanjo trgovino pri ministrstvu za

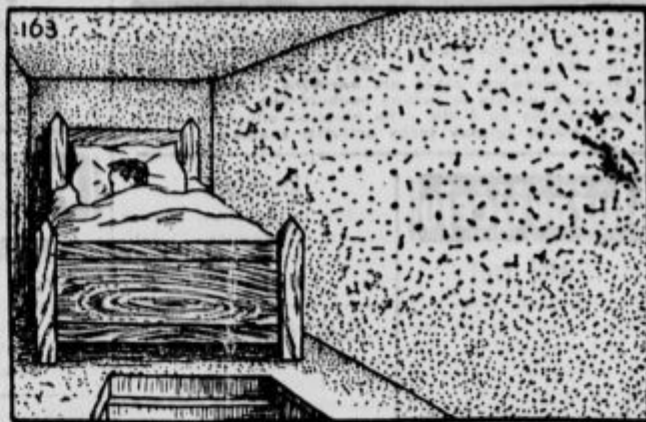
Kako vpliva zatemnitev na človeški organizem

Angleški vseučiliški profesor A. M. Low, ki je znan kot medicinec, sociolog, fiziolog in kulturni zgodovinar, trdi v pred kratkim napisani razpravi v nekem zdravniškem listu, da bi se naši predniki, živeči pred 1000 leti, zelo začudili, če bi videli, kakšni smo sedaj ljudje. Življenjske okoliščine namreč vplivajo na človeški organizem, ki se jim vedno nekoliko prilagodi. Zlasti da se je človek spremenil v lobanji, očeh in ušesih. V državah, ki so sedaj v vojni, pa tudi pri nevarnih utegeh nastopi nekaj podobnega, če bo vojna dolgo trajala. Poseben pojav, ki spremlja sedanjo vojno, je zatemnitev. Poglejmo, kakšne posledice naj bi po mnenju imenovanega angleškega učenjaka imela zatemnitev za naš organizem.

Najbolj bo vplivala zatemnitev na naše oči. Profesor Low ne verjame, da bi se dovolj tega pomnožilo število kratkovidnih in sploh tistih, ki morajo nositi očala. Pač pa se bo naše oko spremenilo v neke vrste bolj »mačje« oko, kar pomeni, da se bo zenica razširila in bomo tudi v temi jasneje razlikovali razne predmete kakor doslej. Najbolji dokaz, da je to možno, so nam nekateri divji narodi, ki v temi mnogo jasneje vidijo kakor mi. Po starih volčinah, v katerih je nekoč pralek bival, so našli večkrat naslikano ozvežje gostosevcev ali plejad. V tem ozvežju so našli kane tudi zvezde, ki jih mi danes s prostim očesom ne vidimo več, temveč le z daljnogledom. Takratni ljudje se niso imeli daljnogleda in so lahko opazovali zvezdasto nebo le s prostim očesom. Nekateri učenjaki trde, da je sposobnost videti v temi,

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(163) V uri so mu pripravili tudi spalnice. Oken sicer nima, vendar prihaja vanjo dosti zraka, tako da Mihec spi kot v najlepši sobi.

(164) Neke noči je Mihec zaspal v kraljevi delovni sobi nekak šum. Hitro vstane in pogleda skozi neko luknjico ter opazi, kako se odpira okno.

trgovino in industrijo bo izvršila razdelitev predmetnega kontingenta. Interesenti morajo predložiti potrdilo šumarskega referenta, s kakšno množino orehovitih furnirskih hlodov razpolagajo, kje so hlodi vskladiščeni, kakšne so kvalitete in kakšnih dimenzij — za vsak hlobo posebej z navedbo srednjega premera, dolžine, da-li s korenino ali brez nje. Vsi hlodi, odrejeni za izvoz, morajo biti žigosani z uradnim žigom. Vsi oni, ki žele sodelovati pri izvozu tega kontingenta od 500 vagonov, naj predložijo pregleden spisek s potrebnimi podatki za vsak hlobo posebej in zaprosijo za uradno potrdilo. Podrobna navodila se dode pri gozdnem referentu.

c Uradni dan Zbornice za obrt, trgovino in industrijo za Celje in celjsko okolico bo v torek, 8. decembra od 8 do 12 v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ul. 8.

c Za izgubljen oke 10 mesecev zapora in 15.500 din odškodnine. Senat okrožnega sodišča v Celju je včeraj dopoldne razpravljal o usodnem pretepu na Silvestrovo v Staroveški gostilni v Podčetrniku, kjer je v pretepu 31 letni Vrbovšek Nikolaj s težko palico udaril s tako silo po glavi Blaža Žučka, da so mu morali vzeti v celjski bolnišnici oko. Obenem je Vrbovšek zabodel z nožem v hrbet Mirka Jesiha, razbijal šipe na oknih, steklenice itd. ter napravil do 3000 din škodo. Sodišče je obsodilo Vrbovška na 10 mesecev strogega zapora, na plačilo 2000 din za bolečine Žučku, za uničenje oko 10.000 din in odškodnino na zaslužek pri delu 3.500 din.

Trbovlje

Za upokojence bratovske skladišče, stare in nove, bo velika anketa to sredo na banovini. Nekaj se je že zboljšalo, a v primeri z draginjo premalo. Posebno pa je nujna pomoč za staroupo-kojenke, ki so najbednejši med bednimi.

Slaba cestna razsvetljava ob temnih večerih in jutrih je povod vednim pritožbam. Svetilke — žarnice — so dovolj na gosto postavljene, a jih skoraj polovica ne sveti. Ob zadnjih viharjih se je opazilo, da je na več krajih nastal kratak stik. Prosimo, da se razsvetljava čimprej uredi.

Nesreče. V nedeljo se je vračal z lova s srnjakom sodavčar Romih Franc, pri tem pa padel in si zlomil nogo. Z rešilnim avtom so ga odpeljali k zdravniku in potem domov. Na lepi cesti je padel koroški mojster Škerbic Miloš in si natrl nogo. V svoji hiši pa je padel po stopnicah Rotar Miha v Pleskem in se hudo potolkel po glavi, da so ga morali prepeljati v tuk, bolnišnico.

Pregled konj in vozov za tuk, občino bo 2. decembra cel dan pri Parašuhovi hiši. Zbirališče je na cesti od Urhovseve Loke mimo meščanske šole do Parašuha po krajevem vrstnem redu. Zivina se ne bo odzela. Prizadetim pri tem je prepovedano točiti alkoholne pijače.

Planina pri Sevnici

V »Slovenca« z dne 23. oktobra in 7. novembra 1940 ste pod naslovom »Kaj pravite?« priobčili kritiko, ker je neko okrajno načelstvo na podlagi sklepa občinskega odbora izdalo dovoljenje za novo gostilno. Bralec članka in višja upravna oblast je dobila vtis, da gre v predmetnem primeru res za idealno stremeljenje pobijanja alkoholizma med našim ljudstvom. Jasno pa je, da so dali iniciativno za priobčitev teh člankov ljudje iz vrst gostilničarjev (to dokazuje pritožba gostilniške zdruge v Sevnici), ki se iz konkurenčnih ozir-rov čutijo ogrožene po novi gostilni. Ra tudi sicer so netočno prikazane razmere. Planini v trgu Planina je res samo 230 prebivalcev, toda cela občina šteje 3900 prebivalcev. Ta občina spada v območje okraja Šmarje pri Jelšah, ki je eden najsiromašnejših in najbolj pasivnih okrajev v naši banovini. Občani so se zavedali da utege kraju, ki je zelo oddaljen od vseh železnic, prinašati koristi morda edinoletni tujski promet in so podvzeli vse, da bi letoviščarji še načelje v čim večjem številu radi prihajali na Planino. — Ugotovljeno pa je po tujsko prometnih ustanovah, da na Planini ni bilo gostinskih obratov, ki bi zadovoljevali letoviščarje. Doslej je bilo v okolici sedem gostin, a od vseh teh so le tri moge nuditi gostom hrano in stanovanje. Na prigraviranje domačega ljudstva se je domačin ki je edini mesar v občini, odločil, da popravi hišo, opremi tujske sobe in je zaprosil za novo gostilno, ki naj bi predvsem nudila gorko hrano, ki jo v skoraj nobeni gostilni med tednom ni bilo dobiti. Ti razlogi so vodili tudi občinski odbor, ki je skoraj soglasno ugotovil krajevno potrebo, in okrajno načelstvo, ki je v poznanju krajevnih razmer izdalo tozadevno dovoljenje v dobri zavesti, da pomaga domačemu ljudstvu, ki si more edino s tujskim prometom izboljšati svoj življenjski položaj.

Kar se tiče motenja službe božje in šolskega pouka pa ugotavljamo, da je nova gostilna oddaljena od cerkve najmanj 200 m, da so pa v neposredni bližini cerkve druge gostilne. Domače ljudstvo je prepričano, da bo višja državna upravna oblast znova proučila položaj in da ne bo dopustila, da zmagava v tem slučaju samo grda zavist, ampak pravilen preudarek z ozirom na javne interese.

Bilo bi pa res v interesu pobijanja pijančevanja, če bi oblasti izvedle pregled gostinskih obratov na Planini pri Sevnici in izvale posledice. Oblasti naj zahtevajo da nudijo vse gostilne gorko hrano in stanovanje in s drže strogo predpisov. To bi bili ukrepi, ki bi koristili brez dvoma hvalvredni ideji pobijanja pijančevanja med našim ljudstvom.

Ježica

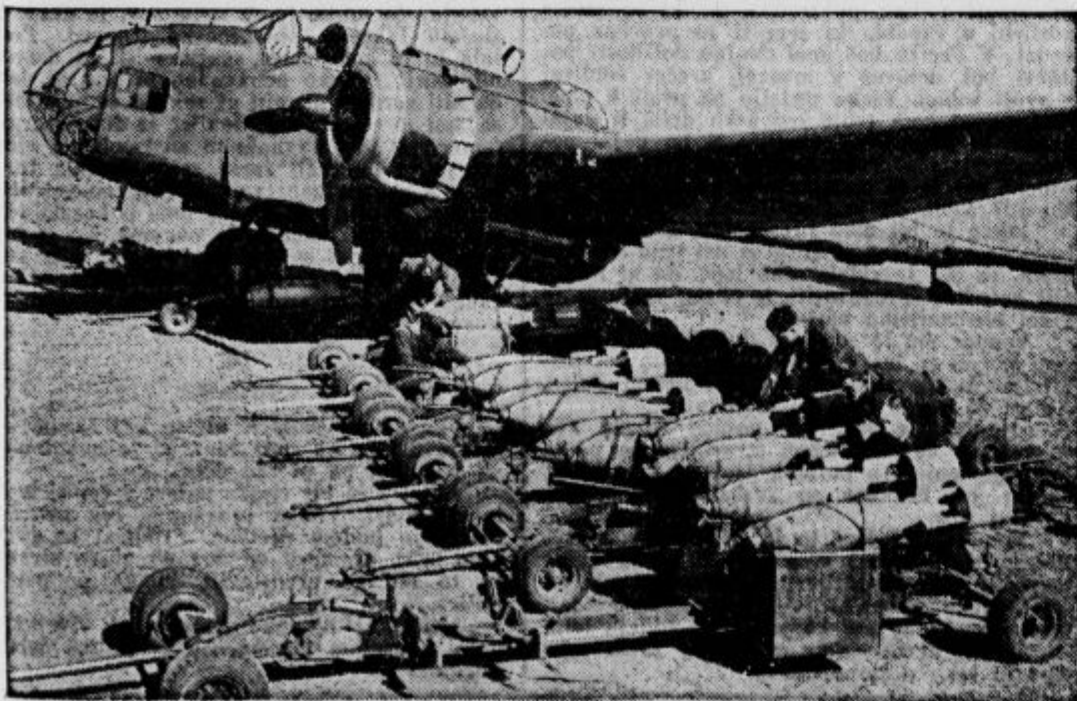
Na praznik Zedinjenja 1. decembra priredi FO s sodelovanjem DK telovadno akademijo ob 3 popoldne v cerkvenem domu.

Dne 8. decembra pa priredi KGD akademijo v čast Brezmadežne. Obakrat vstopnine prostol

Mežica

Požar. V soboto ob 12 popoldne je pričelo go-reti pri Arlunu. Sicer so mežski gasilci zastavili vse svoje sile, da ustavijo ogenj, a ker je bila hiša lesena, je popolnoma pogorela. Hiša je bila zavarovana za malenkostno vsoto. Družina je na zimo ostala brez strehe.

Porotili so se preteklo nedeljo pri nast: g. Pumps Franc z gđ. Steharnik Jožeta, g. Oderlap z gđ. Kumprej Heleno, g. Pudgar Jožeta z gđ. Vinki Zofijo. Vsi ženini so tukajšnji rudarji. Bilo srečno!

Velik angleški bombar, v katerega nakladajo bombe

